

مقاله پژوهشی:

ارزیابی اثر ویتکسین بر بیان ژن‌های سرطانی AHRI، p53، Kras و متابولومیکس سلول‌های سرطان تخمدان رده SKOV3 با استفاده از $^1\text{HNMR}$ اسپکتروسکوپی

Evaluation of Vitexin Effect on the Expression of AHRI, p53, Kras and Metabolic Genes of SKOV3 Ovarian Cancer Cells by $^1\text{HNMR}$ Spectroscopic Method

Zahra Adeli¹, Majid Rajbian², Hamid Sobhanian², Zahra Zamani^{3*}

1. Ph.D., Department of Biology, Faculty of Science, Payame Noor University, Po Box 19395-3697, Tehran, Iran
2. Assistant Professor, Department of Biology, Faculty of Science, Payame Noor University, Po Box 19395-3697, Tehran, Iran
3. Professor, Department of Biochemistry, Pasteur Institute of Iran, Pasteur Institute of Iran, Tehran, Iran

(Received: Jun. 08, 2021 - Accepted: Sep. 04, 2021)

Abstract

Ovarian cancer happens as the result of change in gene and molecular metabolites. Because of chemotherapy side effects in cancer treatment such as drug resistance, using of complementary therapy with herbal and their derivatives is increased. This study evaluates anti-tumor effects of vitexin on AHRI, p53 and Kras genes expression by Real time PCR. Also metabolite changes due to these variations are measured by 1D NOESY, $^1\text{HNMR}$. SKOV3 cells treated with different concentrations of vitexin and determined IC₅₀ by MTT assay. The IC₅₀ was measured as 520 $\mu\text{g}/\text{ml}$. Then RNA extracting and building of cDNA done to determine level of genes expression changes. Metabolites extracted by water, chloroformed and methanol and lyophilized samples evaluated by $^1\text{HNMR}$. The expression of AHRI and p53 tumor suppressor genes in the treated cells increased by 1.93 and 1.76 times, respectively, and the expression of Kras oncogene gene decreased by 0.23 times. Maximum changes in metabolites pathways observed in Aminoacyl-tRNA biosynthesis, Biotin, cysteine, methionine, branch amino acids, lysine metabolism, and steroids biosynthesis. Vitexin shows its anti-tumor effects by targeting of several biochemical pathways and reload of metabolites by change in genes which have role in ovarian cancer. So to confirm this study more evaluations in pathway signaling is needed.

Keywords: AHRI, $^1\text{HNMR}$, Kras, Ovarian cancer, p53, Vitexin.

زهرا عادلی^۱, مجید رجبیان^۲, حمید سبحانیان^۲, زهرا زمانی^{۳*}

۱. دکتری، گروه زیست‌شناسی، دانشگاه پیام نور، صندوق پستی ۱۹۳۹۵-۳۶۹۷ تهران، ایران

۲. استادیار، گروه زیست‌شناسی، دانشگاه پیام نور، صندوق پستی ۱۹۳۹۵-۳۶۹۷ تهران، ایران

۳. استاد، بخش بیوشیمی انتیتوپاستور ایران، انتیتوپاستور ایران، تهران، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۳/۱۸ - تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۶/۱۳)

چکیده

سرطان تخمدان که نتیجه فعل و انفعالات متعدد ملکولی و ژنتیکی و تغییرات متابولیکی است. به علت عوارض متعدد شیمی درمانی مثل مقاومت دارویی، نیاز به استفاده از روش‌های درمانی مکمل با گیاهان و مشتقان آنها در سرطان افزایش یافته است. در این مطالعه به بررسی خواص ضد‌توموری ویتکسین بر بیان ژن‌های p53 و Kras و AHRI با استفاده از روش Real time PCR و تغییرات متابولیکی همگام با این تغییرات ژنتیکی به روش $^1\text{HNMR}$ با پروتوكل 1D-NOESY در این مطالعه به بررسی قرار گرفت. مقدار IC₅₀ برای ویتکسین ۵۲۰ $\mu\text{g}/\text{ml}$ تعیین شد. پس از استخراج RNA و ساخت cDNA میزان MTT تعیین شد. پس از میزان میزان ژن تعیین گشت. استخراج متابولیتها بهوسیله $^1\text{HNMR}$ بررسی قرار گرفت. مقدار IC₅₀ برای ویتکسین ۵۲۰ $\mu\text{g}/\text{ml}$ تعیین شد و میزان بیان ژن‌های سرکوبگر تومور AHRI و p53 در سلول‌های تیمار شده نسبت به گروه کنترل بدتریب ۱/۹۳ و ۱/۷۶ برابر افزایش و بیان ژن انکوژن Kras به میزان ۰/۲۳ برابر کاهش پیدا کرد. پیشترین تغییرات مشاهده شده در مسیرهای متابولیکی شامل تغییرات متابولیتی مسیرهای متابولیسم آمینوآسیل tRNA استاز، متابولیسم بیوتین، سیستئین و متیونین، لیزین و بیوستر استروئیدها است. ویتکسین خاصیت ضد‌توموری خود را به دلف قراردادن چندین مسیر بیوشیمیابی و برنامه ریزی مجدد متابولیکی بواسطه تغییرات در ژن‌های دخیل در ایجاد سرطان تخمدان را نشان داد. به این ترتیب برای تأیید پیشتر این مطالعه، نیاز به مطالعات در مسیرهای سیگنالینگ مرتبط است.

واژه‌های کلیدی: سرطان تخمدان، ویتکسین، $^1\text{HNMR}$, p53, Kras, AHRI

مقدمه

ماده دارای اثرات خدسرطانی و ضدمتاستازی می‌باشد. تأثیر ویتکسین پیش از این بر سرطان‌های مختلفی همچون سرطان خون، گلیوبلاستوما^۱، کوربیوکارسینوما^۲، کبد، روده بزرگ^۳، تخدمان، پروستات و سرطان نازوفارنکس^۳ بررسی و اثر خدسرطانی آن تأیید شده است (Babaei *et al.*, 2020; Wang *et al.*, 2019; Ganesan & Xu, 2017).

مطالعات نشان داده است که ویتکسین مانند آنتیاکسیدان عمل می‌کند و باعث مهار آپوپتوز در سلول‌های غیرسرطانی می‌شود. از طرف دیگر، تأثیر متفاوتی بر آپوپتوز در سلول‌های توموری دارد. ویتکسین در چندین مطالعه با القای آپوپتوز اثرات خدسرطانی را در رده سلول‌های سرطانی مختلف نشان داده است (He *et al.*, 2016; Ninfali, & Angelino, 2013).

سلول‌های سرطان تخدمان با سلول‌های نرمال تخدمان از نظر متابولیسم سلولی با هم متفاوت می‌باشند چرا که سلول‌های سرطانی برای ادامه رشد خود نیازمند تغییرات متابولیکی هستند که این تغییرات با تغییر در الگوی بیان ژن همراه است. در نتیجه بررسی پروفایل‌های متابولیکی سلول سرطانی راه کار مناسبی برای تشخیص و شناخت عملکرد سرطان تخدمان است (Gottschalk *et al.*, 2008).

p53 یک ژن سرکوب‌کننده سرطان است که در اکثر سرطان‌ها دچار جهش می‌شود. مطالعات مختلف نقش حیاتی p53 در سرکوب تومور را کاملاً ثابت کرده است (Wang *et al.*, 2019).

تومور است و در بیش از ۶۰ درصد از سرطان تخدمان مشاهده شده است. بیان مجدد ARHI مانع حرکت سلول‌های سرطانی با دخالت در سیگنالینگ Jak/stat

سرطان تخدمان به دلیل تشخیص دیر هنگام و مقاومت در برابر شیمی درمانی، علت اصلی مرگ و میر ناشی از سرطان زنان و زایمان و دومین مورد بدخیمی Nunes *et al.*, (2018). حدود ۷۰ درصد کل موارد سرطان تخدمان، کارسینومای درجه بالایی است که به طور تهاجمی رشد کرده، به سرعت متاستاز می‌کند و دارای بی‌ثباتی کروموزومی بالایی است. سرطان تخدمان معمولاً به علت عدم وجود علائم در مراحل اولیه و همچنین غربالگری ضعیف، به یک تومور تشخیصی دیررس تبدیل می‌شود. داروهای شیمی درمانی گزینه‌های درمانی مناسب برای تومورهای غیرقابل برداشت هستند. با این حال، آنها عوارض جانبی بسیاری دارند که می‌تواند کیفیت زندگی بیمار را کاهش دهد همچنین به دلیل هزینه بالای داروها برای بسیاری از بیماران در دسترس نیستند (Mukhtar *et al.*, 2014). امروزه می‌توان به صورت همزمان متابولیت‌ها را به کمک دستگاه‌های جدید طیف‌سنجدی جرمی و رزنانس مغناطیس هسته‌ای مانند دستگاه‌های آنالیز LC/MS و همچنین HNMR^۱ با قدرت تفکیک بالا و استفاده از روش کومتریکس برای تفکیک نمونه‌های نرمال و تست شده استفاده کرد. همچنین با این روش تشخیص بیومارکرها در بعضی سرطان‌ها، اثر دارو روی سلول‌ها و بافت‌های سرطانی را می‌توان شناسایی نمود. در دهه گذشته، روش متابولومیکس به طور گسترده‌ای برای شناسایی اثرات متابولیکی مختلف برای بهبود تشخیص سرطان تخدمان استفاده شده است (Lehnhardt *et al.*, 2005).

چای کامبوچا یک چای تخمیری است که توسط قارچ و باکتری خاص تهیه می‌شود. اثرات خدسرطانی این چای باعث شده که ترکیبات مهم آن چای نیز بررسی شوند که از جمله این ترکیبات ویتکسین که یک گلیکوزید فلاون است را می‌توان اشاره کرد. این

1. Glioblastoma

2. Choriocarcinoma

3. Nasopharyngeal Carcinoma

دماه ۳۷ درجه سانتی‌گراد و رطوبت ۹۵ و ۵ درصد CO₂ در فلاسک کشت و انکوبه شدند. بعد از رشد حداکثری، سلول فلاسک تریپسینه و شمارش سلول‌های رنگ‌آمیزی شده با روش تریپان بلو ۰/۲۵ درصد به‌وسیله لام نتوبار انجام شد. زمانی که تعداد سلول‌های زنده حدوداً به ۸۵ تا ۶۹۰ درصد رسید برای انجام تست MTT سوسپانسیونی از سلول‌ها تهیه شد. همچنین ماده مؤثره ویتکسین از شرکت Sigma-Aldrich تهیه شد (Paramee *et al.*, 2018).

درصد زنده‌مانی

تعداد ۴۰۰۰ سلول در هر چاهک پلیت ۶۹۶ تایی، کشت داده شد و با رقت‌های مختلف ویتکسین (صفرا، ۲۰۰، ۴۰۰، ۶۰۰ و ۸۰۰ μg/ml) تیمار و بهترتیب در بازه‌های زمانی ۲۴، ۴۸ و ۷۲ ساعت انکوبه شدند. سپس تست MTT با استفاده از نمک تترازولیم، از شرکت Sigma-Aldrich انجام شد. ±SD برای میانگین جذب نوری ثبت شده استفاده گشت و در بررسی‌های آماری نیز <0.۰۵ p-value در نظر گرفته شد.

بررسی بیان ژن‌های پس از تیمار با ویتکسین پرایم‌ها با استفاده از نرم‌افزار سایت NCBI طراحی و به منظور بررسی بیشتر اتصال صحیح توالی توسط برنامه Blast در NCBI نیز مورد مطالعه قرار گرفت. پرایم‌ها توسط شرکت سینا کلون تهیه شد. توالی پرایم‌های در جدول ۱ آمده است.

و مهار مسیر سیگنالینگ FAK/RhoA و کاهش شکل‌گیری مجتمع‌های چسبندگی کانونی است. شواهد نشان داده است که ARHI به‌طور مداوم در سلول‌های اپیتلیال تخمدان و پستان بیان می‌شود، اما در اکثر سلول‌های سرطانی تخمدان، پستان و حتی پانکراس و سلول‌های سرطانی بیان آن به‌طور چشمگیری کاهش یافته است (Yue *et al.*, 2017). Kras یک انکوژن است که هر گونه تغییری در این ژن باعث فعال شدن مسیر سیگنالینگ EGF شده و سبب پیشرفت سرطان از مراحل اولیه به مرحله آدنوماتوز شده و در نهایت سبب جهش در ژن سرکوبگر تومور p53 و ورود به مرحله بدخیمی می‌شود (Badgwell *et al.*, 2012).

هدف از این مطالعه بررسی اثرات خدسرطانی ویتکسین بر تغییرات متاپولیسمی همگرا با تغییرات بیان ژن‌های مؤثر در روند سرطان زایی سلول‌های سرطان تخمدان رده SKOV3 توسط تکنیک ¹HNMR می‌باشد.

مواد و روش‌ها

کشت سلولی

سلول‌های سرطان تخمدان رده SKOV3 با کد C209 از بانک سلولی انسستیتو پاستور ایران تهیه شد. سلول‌های SKOV3 در محیط کشت RPMI 1640 از شرکت (Gibco)، حاوی ۱۰ درصد سرم جنین گاوی و ۱ درصد درصد آنتی‌بیوتیک‌های پنیسیلین و استرپتومایسین در

جدول ۱. توالی پرایم‌های طراحی شده برای ژن‌های (Primer design NCBI) Kras, AHRI, p53

Gene name	Primer sequences (5' - 3')	Size (bp)	Annealing (°C)
GAPDH	F:AGGGCTGCTTTAACCTCTGG R:CCCCACTTGATTTGGAGGG	215bp	55-60
p53	F: GCCCAACAAACACCAGCTCCT R: CCTGGGCATCCTTGAGTTCC	164bp	55
Kras	F: CTATTCGCAAGCTCACACAGTTAC R: TTCTTAATTGGTCTCGGGC	313bp	56
AHRI	F: GTGCGTAGTTTTAATGTATTGTC R: GACTAAAAACCGATTATATCGTT	165bp	60

دقیقه با دور $g\text{-}800$ سلول‌ها شستشو و محیط رویی خارج گشت. آنگاه برای استخراج متابولیت‌ها به روش دو فازی لیپوفیل و هیدروفیل، به نسبت ۲ به ۱ مтанول و کلروفورم اضافه و سپس به نسبت ۱ به ۱، کلروفورم و آب دو بار تقطیرشده به نمونه‌ها افروده و سپس به مدت ۱۰ دقیقه سونیکیت شدند. بعد از سانتریفیوژ با کمک سرنگ هامیلتون، فازهای ایجاد شده از هم جدا شدند. سپس نمونه‌های هیدروفیل لیوپلیزه شده و در دستگاه طیف‌سنجدی $^1\text{H}\text{NMR}$ بروکر ۵۰۰ Mhz ۱D NOESY به مدت ۱۵ دقیقه، مورد طیف‌سنجدی قرار گرفتند (Gottschalk *et al.*, 2008; Lodi & Ronen, 2011).

کومتریکس

در ابتدا داده‌های اولیه به دست آمده از دستگاه $^1\text{H}\text{NMR}$ توسط نرم‌افزار Mestrec بررسی و داده‌های را در محیط MATLAB و نرم‌افزار Prometab گروه‌بندی و متغیرهای به دست آمده تبدیل به ماتریکس اکسل می‌شود. با استفاده از وبگاه MetaboAnalyst و آپشن آنالیز آماری و استفاده از روش PLS-DA^۱ کمترین اجزای مربع و در محیط نرم‌افزاری Matlab به داده‌های آمده آنالیز چند متغیره در سایت MetaboAnalyst تبدیل شدند. با کمک این سایت داده‌های به دست آمده به اجزای اصلی و حداقل مربعات جزئی PLS-DA بین دو گروه متغیرهای متمایز کننده به دست می‌آید.

متغیرهای متمایز کننده را به جابه‌جایی‌های شیمیایی تبدیل کرده و متابولیت‌ها با استفاده از وبگاه HMDB^۲ مورد شناسایی قرار گرفتند. لیست ژن‌ها و متابولیت‌ها را به آپشن Integrated pathway analysis در MetaboAnalyst داده و ارتباط ژن‌ها را با چرخه

استخراج RNA کل از سلول‌های کنترل و تیمار شده با IC50 از ویتکسین در ساعت ۴۸ طبق پروتکل مربوطه با استفاده از کیت Gene All Gene انجام شد، خلوص و غلظت نمونه‌های RNA با استفاده از Nano-Drop ND-1000TM (Thermo Scientific) و اینتگریتی با ژل الکتروفورز ۱ درصد بررسی گردید. مقدار ۱ میکروگرم بر میلی‌لیتر از نمونه‌های RNA که نتایج نسبت جذب نوری $280/260$ نانومتر آنها بین ۰/۸-۲ ۱/۸ بود جهت PCR-RT 2step با استفاده از کیت سنتز DNA (Sigma-Aldrich) صورت پذیرفت، بررسی بیان ژن‌های KRAS و p53^۳ AHRI توسط روش انجام Real-time PCR حاصل از Real-time PCR با استفاده از نرم‌افزار CT اکسل تجزیه و تحلیل شد. پس از تکثیر، PCR (threshold) نمونه‌ها شناسایی و همچنین (efficiency mean Quantification (RQ) Relative به صورت مضری از میزان بیان ژن‌های p53^۴ $\Delta\Delta\text{Ct}$ و فرمولاسیون GAPDH و در مجاور نرمال سازی متوازن تفسیر گردید (Watanabe *et al.*, 2010).

تحلیل آماری

داده‌های حاصل از سه آزمایش مجزا به صورت میانگین \pm انحراف استاندارد (Mean \pm SD) محاسبه شد. از آزمون t-Student برای مقایسه گروه‌ها در آزمایشات استفاده شد و تفاوت میانگین در سطح $P<0.05$ معنا دار در نظر گرفته شد.

استخراج و آماده سازی نمونه‌ها جهت طیف سازی NMR و آنالیز داده‌ها

پس از کشت سلول، تعداد 8×10^6 سلول با غلظت IC50 ویتکسین به مدت ۴۸ ساعت تیمار به عنوان کنترل در نظر گرفته شد. پس از سانتریفیوژ به مدت ۵

1. Partial least squares-discriminant analysis
2. Human Metabolome Database

ویتکسین در غلظت $520\text{ }\mu\text{g/ml}$ ، IC₅₀ یا دوزی که بقای سلولی را تا 50% درصد کاهش می‌دهد.

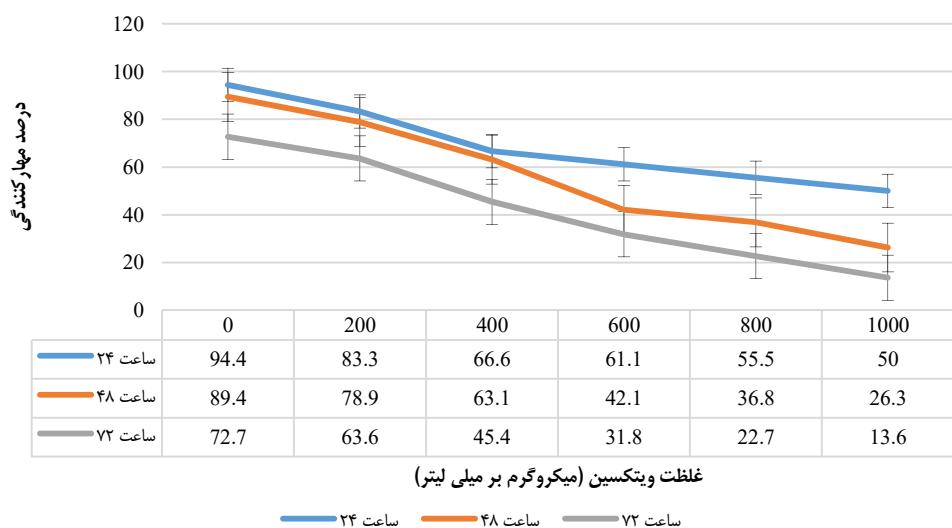
بررسی بیان ژن‌های AHRI، KRAS و p53 پس از تیمار با ویتکسین

غلظت $520\text{ }\mu\text{g/ml}$ به دست آمده بالا برای بررسی بیان ژن استفاده شد. تیمار با این غلظت از ویتکسین سبب افزایش بیان ژن‌های سرکوبگر تومور p53 و AHRI و بهترتبه به میزان $1/77$ و $1/99$ برابر و همچنین کاهش بیان ژن انکوژن KRAS به میزان $1/23$ برابر در مقایسه با سلول‌های کنترل به دست آمد.

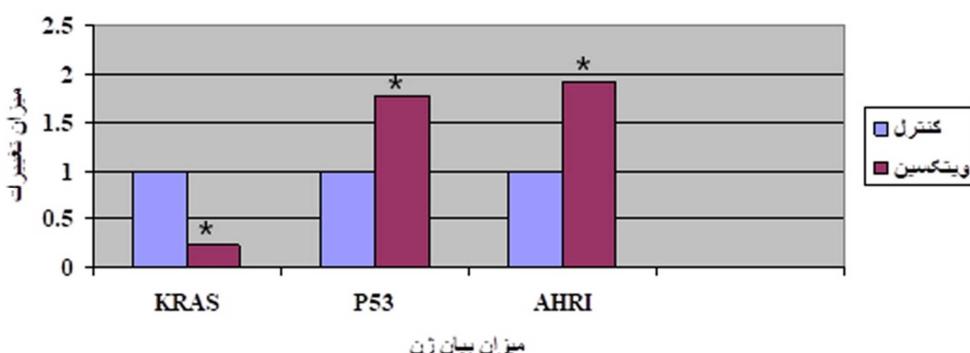
متاپولیت‌ها به دست آمد. برای به دست آوردن معنی‌داری آماری از $P < 0.05$ * در تست‌های زنده‌مانی استفاده شد (Li & Deng, 2017).

نتایج

کاهش توانایی زیست سلول‌ها با ویتکسین پس از تیمار با غلظت‌های مختلف ویتکسین در بازه زمانی ۲۴، ۴۸ و ۷۲ ساعت، کاهش قابل توجهی در تعداد سلول‌های زنده در رده سلول سرطانی SKOV3 نسبت به گروه شاهد مشاهده شد. همان‌طور که در نمودار ۱ و در سه بازه زمانی نشان داده شده است،

نمودار ۱. منحنی مهار رشد سلول‌های رده SKOV3 به مدت ۰، ۲۴، ۴۸ و ۷۲ ساعت پس از تیمار با ویتکسین. میزان 50% درصد زنده ماندنی (IC₅₀) در سلول‌های سرطانی SKOV3 به روش MTT انجام شد ($*P < 0.05$).

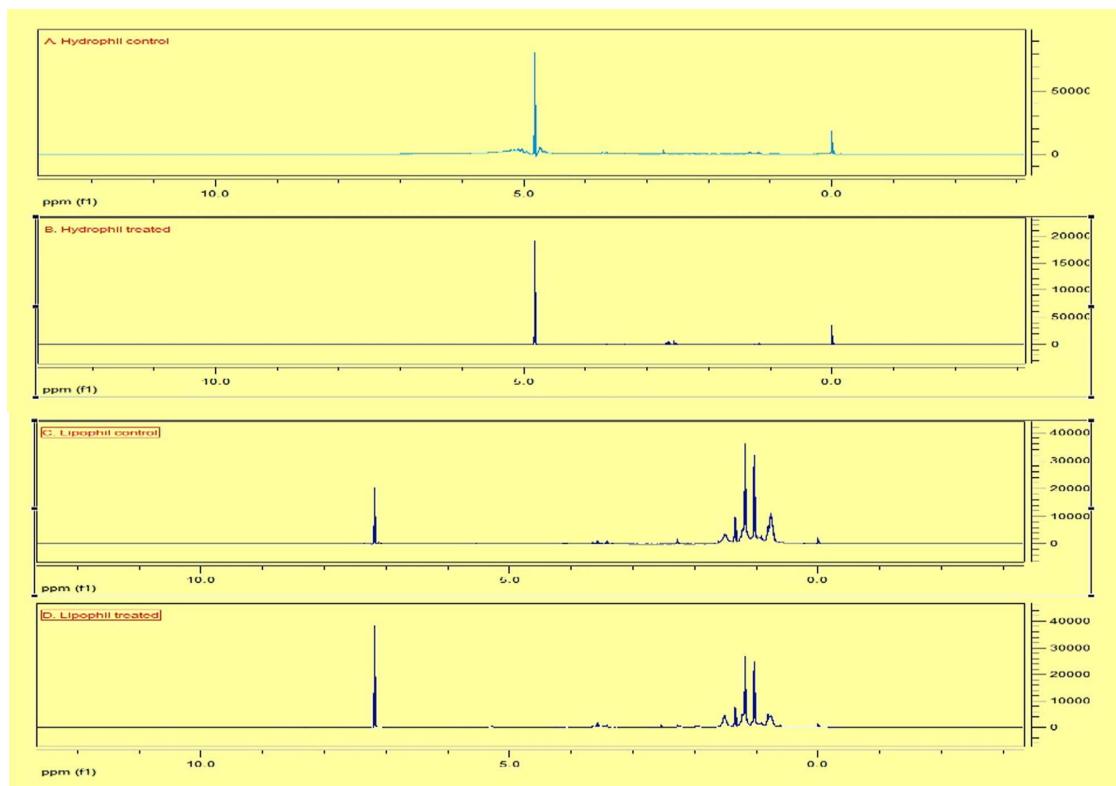
نمودار ۲. میزان بیان همزمان سه ژن KRAS، ARHI و p53 در رده سلول‌های سرطانی تحمدان SKOV3 تحت تیمار با ویتکسین به مدت ۴۸ ساعت در غلظت $(520\text{ }\mu\text{g/ml})$ با استفاده از Real-time PCR با نشان می‌دهد. ویتکسین باعث افزایش معنی‌دار بیان ژن KRAS، ARHI و p53 و کاهش معنی‌دار بیان انکوژن KRAS شده است ($*P < 0.05$).

مسیرهای متابولیکی مربوط به این متابولیت‌ها و ژن‌های Kras، AHRI و p53 و متابولیت‌های تغییریافته در هر کدام از این مسیرها توسط سایت MetaboAnalyst و Joint Pathway Analysis از طریق مسیر شناختی Joint Pathway Analysis مشاهده شد. جدول ۲ مهمترین مسیرهای متابولیکی و شناسایی متابولیت‌های تغییریافته و ارتباط این تغییرات با تغییرات ژنتیکی بالقوه مربوط به ژن‌های مورد مطالعه را نشان می‌دهد.

نتایج به دست آمده از طیفسنجی ^1H NMR در شکل ۱ نشان داده شده است. بررسی طیف ۱D HNMR به دست آمده از دو گروه کنترل و تیمار شده، تغییرات عمدۀ متابولیکی پس از درمان با ویتکسین را نشان می‌دهد. شکل A طیف خام گروه کنترل و شکل B گروه تیمار شده با ویتکسین را در فاز هیدروفیل نشان می‌دهد و شکل C و D طیف خام این دو گروه را در فاز هیدروفیل نشان می‌دهند (شکل ۱).

اثر ویتکسین بر تغییرات متابولیتی سلول‌های سرطانی SKOV3

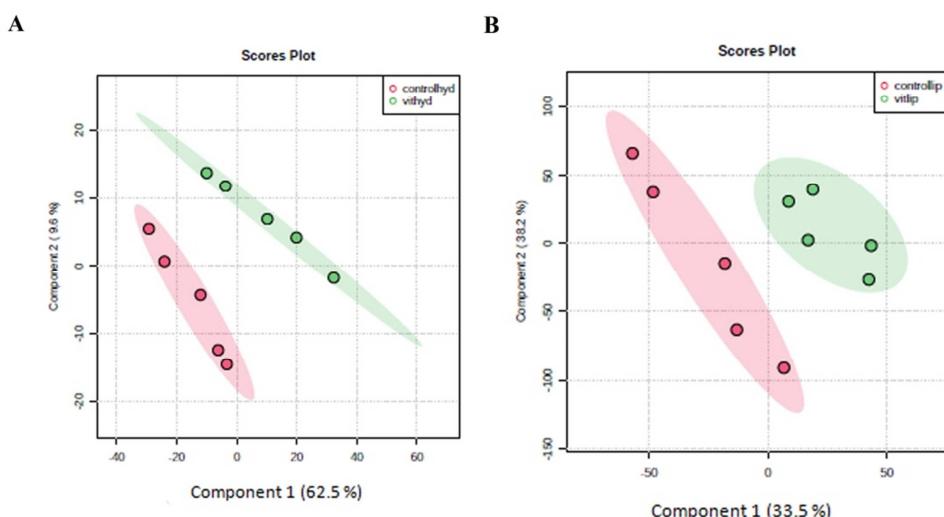
پس از تیمار با ویتکسین تغییرات متابولیتی عمدۀ ای ۱DNOESY ۱D HNMR Scores Plot مشاهده شد. شکل ۱، نمودار جداسازی متابولیت‌ها پس از تیمار با ویتکسین در فاز هیدروفیل و فاز لیپوفیل را نشان می‌دهد. شکل ۲، تجزیه و تحلیل PLS-DA مربوط به فاز هیدروفیل و لیپوفیل نمونه‌های تیمار شده در مقایسه با کنترل است. نقاط داخل نمودار نشان‌دهنده سطوح تغییرات شیمیایی متابولیت‌ها و عدد variable (VIP) اندازه‌گیری اهمیت تغییرات شیمیایی در مدل PLS-DA می‌باشد. جعبه‌های رنگی سمت راست غلظت‌های نسبی متابولیت مربوطه در گروه‌های سلولی آزمایش و کنترل را نشان می‌دهند. پس از معرفی و شناسایی متابولیت‌ها از پایگاه HMDB

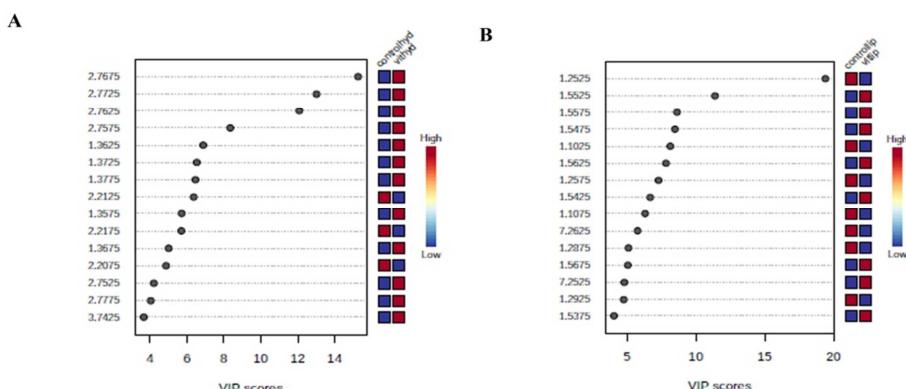
شکل ۱. (A) طیف خام ^1H NMR فاز هیدروفیل سلول‌های SKOV3 تیمار شده با ویتکسین، (B) طیف خام ^1H NMR فاز لیپوفیل سلول‌های SKOV3 تیمار شده با ویتکسین را نشان می‌دهد.

(VIP) نشان داده شده و اعداد پروفایل متابولیت جدا شده مربوط به فازهای هیدروفیل و لیپوفیل نمونه‌های تحت تیمار در مقایسه با شاهد را نشان می‌دهد. لکه‌های موجود در نمودار، میزان تغییرات شیمیایی متابولیت‌های متمایز کننده را با عدد VIP خود در تغییرات شیمیایی در مدل PLS-DA نشان می‌دهد. محور Y عدد VIP را برای هر متغیر در محور X نشان می‌دهد (بزرگتر از ۱). جعبه‌های رنگی سمت راست غلظت‌های نسبی متابولیت مربوطه را در گروه‌های سلولی آزمایش و کنترل نشان می‌دهند.

شکل ۲-A، نمودار PLS-DA گروه کنترل و تیمار با ویتکسین را در فاز آبدوست (هیدروفیل) نشان می‌دهد و شکل ۲-B طیف‌های همپوشانی این دو گروه را در فاز لیپوفیل نشان می‌دهد. در این مطالعه، نمودارهای PLS-DA برای متابولیت‌های استخراج شده از سلول، در فاز هیدروفیل نشان داد که متابولیت‌ها در دو شاخه مجزا از هم جدا شده اند به طوری که واریانس ۶۲/۵ درصد و ۹/۶ درصد بود (شکل ۲-A). در مرحله لیپوفیلیک، این جداسازی با ۳۳/۵ و ۳۸/۲ درصد از واریانس کل داده‌ها را نشان داد (شکل ۲-B). در شکل (۳-A، B) پیش‌بینی مهم متغیر

شکل ۲. نمودار PLS-DA متابولیت‌های سلول SKOV3 سرطان تخمدان. گروه کنترل و تحت تیمار با ویتکسین را در دو فاز (A) هیدروفیل (B) لیپوفیل نشان می‌دهد. نمودارها تمایز کاملاً مشخصی را بین دو گروه در هر دو مرحله نشان می‌دهند.

شکل ۳. VIP scores برای متابولیت‌های متمایز کننده فاز هیدروفیل (A) و فاز لیپوفیل (B) سلول‌های SKOV3 تیمار شده با ویتکسین را نشان می‌دهد. جعبه‌های سمت راست نمودار VIP نسبت فراوانی و غلظت متابولیت‌ها را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۲. مسیرهای متابولیکی تغییریافته در سلول‌های سرطان تخمدان رده SKOV3 پس از تیمار با ویتکسین

مسیرهای متابولیکی	متabolیت‌ها	کل متabolیت‌ها	تعداد متabolیت‌های تغییریافته	سطح معنادار آماری	Raw P
					Hits
tRNA بیوستر آمینوآسیل	ال-متیونین ال-لیزین	۴۸	۲	۰/۰۰۱۳	
بیوستر هورمون استروئیدی	پروژسترون	۵۸	۱	۰/۰۰۷۲	
متabolیسم گلیسین، سرین و ترۇئین	ال-سیستاتیونین	۳۳	۱	۰/۰۴۰۶۱	
متabolیسم بیوتین	بیوتین ال-لیزین	۱۰	۲	۰/۰۵۰۵	
متabolیسم سیستئین و متیونین	ال-سیستاتیونین ال-متیونین	۳۳	۲	۰/۱۰۳۵	
مسیر تجزیه لیزین	ال-لیزین	۲۵	۱	۰/۱۲۲۱	
متabolیسم پورین	dGMP dGTP	۶۵	۲	۰/۱۸۹۰	
متabolیسم گالاکتوز	آلfa-دی-گالاکتوز	۲۷	۱	۰/۱۹۳۳	
بیوستر استروئید	لاتسترون	۴۲	۱	۰/۱۹۷۵	

ژن کاهش یافته است (Dobrzycka *et al.*, 2009).

نتایج به دست آمده در این مطالعه کاهش بیان ژن Kras به میزان ۰/۲۳ برابر را طبق نمودار ۲ نشان می‌دهد. ژن KRAS یک انکوژن است که به واسطه مسیر انتقال سیگنال MAP-kinase، باعث تعدل تمایز سلولی و افزایش بیان پروتئین GTPase و افزایش تحریک رشد سلول می‌شود. در ۲۰ تا ۳۰ درصد از کل تومورهای انسانی یکی از اعضاء خانواده RAS دچار جهش می‌شود. در سرطان تخمدان، اغلب ناهنجاری‌ها متعلق به جهش‌های KRAS بوده است که میزان جهش‌های نقطه‌ای Kras بین ۱۵ تا ۳۹ درصد و در سرطان روده بزرگ نیز جهش ۵۱ درصدی این ژن گزارش شده است. که به نظر می‌رسد جهش Kras بیشتر با کارسینومای مخاطی مرتبط است (Silwal-Pandit *et al.*, 2018).

همچون دیگر سرکوبگران تومور، بیان ژن p53 (TP53) در سرطان تخمدان مورد مطالعه ما به میزان ۰/۷۶ برابر افزایش بیان نشان داد (نمودار ۲). ژن p53 (TP53) یک ژن سرکوبگر تومور محسوب می‌شود که به عنوان یک فاکتور رونویسی متصل به DNA قابلیت اتصال به چند صد عنصر پرموموتر مختلف در

بحث و نتیجه‌گیری

مطابق با نتایج این پژوهش، مطالعات نشان داده اند که بیشترین علت سرطان و بدخیمی‌های انسان، جهش در ژن‌های سرکوبگر تومور، انکوژن‌ها و همچنین تنظیم نامناسب ژن‌های خاص می‌باشد که نتیجه آن از بین رفتن پروتئین‌های ضد آپوپتوز است (Sutton *et al.*, 2019).

با توجه به نمودار ۲ بیان ژن DIRAS3 (AHRI) به میزان ۱/۹۳ برابر افزایش یافته است. ژن AHRI یک ژن سرکوبگر تومور از خانواده RAS با نام متداول (DIRAS3) است که باعث مهار تکثیر سلول سرطانی، کاهش متاستاز و افزایش اتوفاژی تومور می‌شود. DIRAS3 باعث تشکیل کمپلکس آغازگر BECN1-PIK3C3-ATG14 آغازین اتوفاژی و در نهایت باعث اتوفاگوزم می‌شود. نتایج نشان داده است، این ژن به طور گسترده در سلول‌های نرمال اپیتلیال اندام‌های مختلف انسان بیان می‌شود که با ایجاد سرطان تخمدان بیان این ژن حدود ۶۰ درصد کاهش یافته است. همچنین یافته‌ها نشان داده است که در سرطان‌های دیگری همچون پستان، ریه، پروستات، تیروئید و لوزالمعده بیان این

متاپولیسیم‌های تغییریافته بیشتری باید در اختیار داشته باشند (Bonifácio *et al.*, 2020).

به نظر می‌رسد میزان انرژی سلول در سرطان بسیار حائز اهمیت می‌باشد. یکی از راه کارهای مهار سرطان می‌تواند کنترل انرژی سلول باشد. بنابراین با کاهش سطح انرژی سلول از طریق تغییر در متاپولیت مسیرهای انرژی زا می‌توان رشد سلول سرطان تخمدان را مهار کرد. که در این بررسی متاپولیت‌هایی همچون ال سیستاتیون و ال متیونین، در مسیر چرخه سیستئین-متیونین که باعث تأمین انرژی سلول سرطان تخمدان رده SKOV3 بوده‌اند، تغییر یافته‌اند. سیستئین و متیونین هر دو اسیدهای آمینه حاوی گوگرد هستند. اسید آمینه سیستئین از کاتاپولیسیم گلوتاتیون خارج سلولی، کاتاپولیسیم پروتئین یا سنتز جدید متیونین و مصرف سیستئین در رژیم غذایی، که فرم اکسید شده سیستئین است، گرفته می‌شود. سیستئین در سرطان به عنوان منبع اتم‌های کربن و گوگرد شناسایی شده است. نقش محوری سیستئین در مسیرهای مختلف متاپولیکی و اهمیت سولفید هیدروژن (H_2S) به عنوان یک بستر انرژی‌زا و یک مولکول سیگنالینگ گزارش شده است (Yamamoto, CoA, *et al.*, 2020). متیونین پیش ماده سوکسینیل هموسیستئین، سیستئین، کراتین و کارنیتین است. تحقیقات نشان داده است که متیونین در متاپولیسیم لیپیدها، فعال‌سازی آنزیم‌های آنتی‌اکسیدان درون زا مانند متیونین سولفوکسید روکتاز A و بیوسنتر گلوتاتیون برای مقابله با استرس اکسیداتیو مداخله می‌کند. علاوه بر این، محدودیت متیونین از تغییر متاپولیسیم متیونین-ترنس متیلاسیون جلوگیری می‌کند، در نتیجه آسیب DNA و فرایندهای سرطان‌زا را کاهش می‌دهد (Lien *et al.*, 2017).

سلول‌های سرطانی برای بقا و تکثیر به متیونین و سیستئین (Met-Cys) وابستگی زیادی دارند. در مطالعه‌ای که به منظور بررسی اثرات محرومیت Cys در تکثیر سلول‌های گلیوما انجام شد نتایج نشان

زنوم را دارد. از این رو بیان صدها ژن را تنظیم می‌کند. بیش از سه دهه تحقیق در مورد TP53 نقش اساسی آن را در تنظیم فرآیندهای اصلی سلولی، نظیر کنترل تکثیر و حفظ ساختار زنوم ثابت کرده است (Gottschalk *et al.*, 2008).

پس از بررسی اثر سمیت و کاهش زیست پذیری ویتکسین بر سلول‌های سرطانی SKOV3، مشاهده شد ویتکسین به صورت واپسی به دوز و زمان سبب کاهش توانایی زیستی سلول‌ها سرطانی SKOV3 می‌شود. IC₅₀ یا دوزی که بقاء سلولی را تا ۵۰ درصد کاهش می‌دهد، در سه بازه‌ی زمانی در نمودار ۱ ارائه شده است. که میزان IC₅₀ در ۴۸ ساعت ۵۲۰ $\mu\text{g}/\text{ml}$ و به دست آمد (نمودار ۱). استفاده از گیاهان و مشتقان آنها در پیشگیری از سرطان‌ها، در کنار سایر روش‌های درمانی دیگر همواره مورد توجه بوده است. یکی از ترکیبات اصلی چای کامبوجا ماده‌ای به نام ویتکسین است این ترکیب به مانند یک آنتی‌اکسیدان عمل می‌کند و باعث مهار آپوپتوز در سلول‌های سرطانی می‌شود. اثرات ضدسرطانی ویتکسین در سرطان‌های مختلفی همچون سرطان نازوفارنکس (NPC)، لوسمی میلوئید مزمن (K-562)، گلیوبلاستوما، پروستات، کبد، مری و تخمدان پیش از Lodi & Ronen, (2011; Li & Deng, 2017; Ping, 2020).

در این پژوهش اثر ویتکسین بر تغییرات متاپولیتی سلول‌های سرطانی تخمدان رده SKOV3 به روش ¹HNMR دریافت شد. نتایج بررسی ما نشان می‌دهد، مهمترین تغییرات پروفایل متاپولیتی در روند سرطان تخمدان با تغییرات متاپولیتی مسیرهای متاپولیسیم آمینو‌اسیل tRNA سنتاز، متاپولیسیم بیوتین، سیستئن و متیونین، لیزین و بیوسنتر استروئید‌ها همراه است. سلول‌های تکثیر یافته غیرطبیعی، بهدلیل داشتن ویژگی‌های بدخیم سلول‌های سرطانی، از جمله تکثیر سریع و حمله تهاجمی به بافت‌های طبیعی، برای پاسخ به این افزایش بیوسنتر و نیازهای تغذیه‌ای

تشکیل متابولیت‌های فرعی از طریق آنزیم‌های سیتوکروم P450 ممکن است منجر به تولید ترکیبات جهش زای DNA شود. سپس رادیکال‌های آزاد تولید شده با کمک استروژن، فعال شده و باعث جهش می‌شوند. در نتیجه تجمع جهش‌ها در ژن‌های مختلف در سلول‌های لوله‌های رحمی و تخمدان منجر به سرطان می‌شود (Mungenast & Thalhammer, 2014). نتایج مطالعه‌ای که بر روی تأثیر جهش در ژن‌های Kras و TP53 بر هورمون‌های استروئیدی در سرطان تخمدان انجام شد نشان داد، جهش در ژن TP53 تنظیم‌کننده اصلی پیشرفت، تمایز و پاسخ‌دهی Ren *et al.*, (2016) به هورمون‌های استروئیدی است (Ren *et al.*, 2016). داده‌های اپیدمیولوژیک نشان می‌دهد که القای سرطان تخمدان با قرارگرفتن در معرض استروژن در طول زندگی ارتباط دارد. همچنین داده‌های تجربی نشان می‌دهد که سلول‌های سرطانی تخمدان تعدادی از مسیرهای تنظیم شده با استروژن را با سایر سرطان‌های وابسته به هورمون، به عنوان مثال، سرطان پستان و آندومتر تقسیم می‌کنند (Mungenast & Thalhammer, 2014).

یکی دیگر از مسیرهای مهم متابولیکی که در اثر تیمار سلول سرطان تخمدان با ویتکسین تغییر یافته است، مسیر سنتز آمینواسیل tRNA است. در این مسیر متابولیت‌های ال ایزولوسین، ال لیزین، ال تریپتوفان و ال متیونین دستخوش تغییر شدند. آمینواسیل tRNA سنتتاژها با کاتالیز اتصال اسیدهای آمینه به RNA، نقش مهمی در سنتز پروتئین دارند. تغییر عملکرد این آنزیم باعث ایجاد انواع سرطان از جمله سرطان ریه، لوزالمعده، کلورکتال، پستان، کبد و همچنین تخمدان شده است. آمینواسیل tRNA سنتتاژها به صورت آزاد یا به صورت مولتی کمپلکس tRNA سنتتاژ در سلول‌های یوکاریوتی وجود دارند. بررسی که روی سرطان خون میلوئید حاد انجام شد، آنزیم آمینواسیل P21 tRNA سنتتاژها و ژن‌های تنظیم‌کننده p53 PCNA را مرتبط گزارش کرد (Li *et al.*, 2019).

داد که رژیم غذایی محدودکننده Met-Cys رشد گلیوم را مهار می‌کند (Sanderson *et al.*, 2019). نتایج به دست آمده ما در این پژوهش، تغییر متابولیت ال-لیزین در مسیر متابولیکی لیزین را نشان داد (جدول ۲). مطالعات صورت گرفته بر روی سلول‌های سرطانی نشان داد که در بروز انواع سرطان علاوه بر تغییرات ژنتیکی، تغییرات اپی ژنتیک قابل بازگشت نیز دخالت دارند. از جمله این تغییرات متیلاسیون لیزین^۹ در هیستون می‌باشد که باعث خاموش شدن ژن و ایجاد سرطان می‌شود. داستیلاسیون لیزین^{۱۲} توسط مهارکننده هیستون داستیلاز باعث القای تمایز و آپوپتوز می‌شود. همچنین فعالیت سرکوبگری توموری p53 را نیز تنظیم می‌کند (Gil *et al.*, 2017). در بررسی که روی سرطان تخمدان و مقاومت سیس پلاتین انجام شد لیزین متیلاز (KDM3A) به عنوان تنظیم‌کننده شناسایی شد علاوه بر این، KDM3A با سرکوب بیان مهارکننده کیناز وابسته به سیکلین، در حالی که پیر شدن سلولی را ممانعت می‌کند باعث رشد سلول سرطان تخمدان می‌شود (Sanderson, 2006).

بر اساس جدول ۲ مسیر بیوستتر استروئید و هورمون استروئیدی به ترتیب در متابولیت‌های لاتسترون و پروژسترون تغییر یافته‌اند. افزایش میزان استروئید و هورمون‌های استروئیدی ریسک ابتلا به سرطان تخمدان را افزایش می‌دهد، کنترل میزان استروئیدها می‌تواند در کاهش سرطان تخمدان مؤثر باشد. آنزیم‌های استروئیدوژنیک مسئول بیوستتر کلسترول انواع هورمونهای استروئیدی از جمله گلوکوکورتیکوئیدها، مینزلوکورتیکوئیدها، پروژستین‌ها، آندروژن‌ها و استروژن‌ها هستند. آنها از چندین آنزیم اختصاصی سیتوکروم P450، هیدروکسی استروئید دهیدروژنازو استروئید ردوکتاز تشکیل شده‌اند. تداخل در بیوستتر استروئید ممکن است منجر به اختلال در تولید مثل، تغییر در تمایز (جنسی)، رشد و نمو و ایجاد سرطان‌های خاص شود. همچنین نتایج نشان داده که

سلول‌های سرطان تخمدان رده SKOV3 توانست مانع رشد سلول‌های سرطانی شود. بر اساس نتایج این تحقیق مشخص شد که ویتکسین از طریق مهار ژن‌های سرکوبگر تومور AHRI و ژن p53 و ژن انکوژن Kras سبب تغییرات عمدی در مسیرهای متاپولیکی و در نتیجه مهار سرطان می‌شود. با توجه به بررسی انجام شده بر SKOV3 روی سلول‌های سرطان تخمدان رده به روش‌های ¹H NMR، Real time PCR، MTT و با استفاده از روش MTT نشان داد که ویتکسین می‌تواند ویتکسین را برای جلوگیری از رشد سلول سرطان تخمدان در نظر گرفت. بنابراین ویتکسین احتمالاً می‌تواند در فرآیند درمان سرطان نیز مؤثر باشد. با این حال، برای تأیید بیشتر، نیاز به تحقیقات گستردگی تری در جهت افزایش اعتبارسنجی این یافته‌ها و بررسی مسیرهای سیگنالینگ مرتبط با این تغییرات است.

REFERENCES

- Babaei, F.; Moafizad, A.; Darvishvand, Z.; Mirzababaei, M.; Hosseinzadeh, H.; & Nassiri-Asl, M. (2020). Review of the effects of vitexin in oxidative stress-related diseases. *Food Science & Nutrition*.
- Badgwell, D. B.; Lu, Z.; Le, K.; Gao, F.; Yang, M.; Suh, G. K & Bast, R. C. (2012). The tumor-suppressor gene ARHI (DIRAS3) suppresses ovarian cancer cell migration through inhibition of the Stat3 and FAK/Rho signaling pathways. *Oncogene*, 31(1), 68-79.
- Bonifácio, V. D.; Pereira, S. A.; Serpa, J.; & Vicente, J. B. (2020). Cysteine metabolic circuitries: druggable targets in cancer. *British Journal of Cancer*, 1-18.
- Dobrzycka, B.; Terlikowski, S. J.; Kowalcuk, O.; Niklińska, W.; Chyczewski, L.; & Kulikowski, M. (2009). Mutations in the Kras gene in ovarian tumors. *Folia histochemica et cytopathologica*, 47(2), 221-224.
- G Li, H.; Tian, Y.; Li, X.; Wang, B.; Zhai, D.; Bai, Y.; et al. (2019). Knockdown of IARS2 inhibited proliferation of acute myeloid leukemia cells by regulating p53/p21/PCNA/eIF4E pathway. *Oncol. Res.* 27, 673–680. doi: 10.3727/096504018x15426261956343.
- Ganesan, K.; & Xu, B. (2017). Molecular targets of vitexin and isovitexin in cancer therapy: a critical review. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1401(1), 102-113.
- Gil, J.; Ramírez-Torres, A.; & Encarnación-Guevara, S. (2017). Lysine acetylation and cancer: A proteomics perspective. *Journal of proteomics*, 150, 297-309.
- Gottschalk, M.; Ivanova, G.; Collins, D. M.; Eustace, A.; O'Connor, R.; & Brougham, D. F. (2008). Metabolomic studies of human lung carcinoma cell lines using in vitro ¹H NMR of whole cells and cellular extracts. *NMR in Biomedicine: An International Journal Devoted to the Development and Application of Magnetic Resonance In vivo*, 21(8), 809-819.
- He, M.; Min, J. W.; Kong, W. L.; He, X. H.; Li, J. X.; & Peng, B. W. (2016). A review on the pharmacological effects of vitexin and isovitexin. *Fitoterapia*, 115, 74-85.
- علاوه بر این، مطالعات اخیر که برروی سلول‌های سرطانی A549 انجام شد، نشان داده است که آمینواسیل tRNA سنتتاژها به واسطه برخی از مسیرهای سیگنالینگ و همرا با ژن p53 در تنظیم تومورها نقش دارند (Zhou et al., 2020).
- براساس تحقیقات گذشته روی اثرات ویتکسین و همچنین بر اساس نتایج به دست آمده در این مطالعه با استفاده از روش MTT نشان داد که ویتکسین می‌تواند به واسطه آپوپتوز باعث مهار رشد سلول‌های سرطان تخمدان رده SKOV3 شود. ویتکسین همچنین با تغییر در بیان ژن‌های مؤثر در فرایند تومورزاویی سرطان تخمدان، باعث افزایش بیان ژن‌های سرکوبگر تومور و کاهش بیان انکوژن‌ها شده است. و به دنبال آن ویتکسین با تغییر در متاپولوم

- Lehnhardt, F. G.; Bock, C.; Röhn, G.; Ernestus, R. I.; & Hoehn, M. (2005). Metabolic differences between primary and recurrent human brain tumors: a ¹H NMR spectroscopic investigation. *NMR in Biomedicine: An International Journal Devoted to the Development and Application of Magnetic Resonance In vivo*, 18(6), 371-382.
- Li, T.; & Deng, P. (2017). Nuclear Magnetic Resonance technique in tumor metabolism. *Genes & diseases*, 4(1), 28-36.
- Lien, E. C.; Ghisolfi, L.; Geck, R. C.; Asara, J. M.; & Toker, A. (2017). Oncogenic PI3K promotes methionine dependency in breast cancer cells through the cystine-glutamate antiporter xCT. *Science signaling*, 10(510).
- Lodi, A.; & Ronen, S.M. (2011). Magnetic resonance spectroscopy detectable metabolomic fingerprint of response to antineoplastic treatment. *PloS one*, 6(10), e26155.
- Mukhtar, E.; Adhami, V. M.; & Mukhtar, H. (2014). Targeting microtubules by natural agents for cancer therapy. *Molecular cancer therapeutics*, 13(2), 275-284.
- Mungenast, F.; & Thalhammer, T. (2014). Estrogen biosynthesis and action in ovarian cancer. *Frontiers in endocrinology*, 5, 192.
- Ninfali, P.; & Angelino, D. (2013). Nutritional and functional potential of Beta vulgaris cicla and rubra. *Fitoterapia*, 89, 188-199.
- Nunes, S. C.; Ramos, C.; Lopes-Coelho, F.; Sequeira, C. O.; Silva, F.; Gouveia-Fernandes, S & Serpa, J. (2018). Cysteine allows ovarian cancer cells to adapt to hypoxia and to escape from carboplatin cytotoxicity. *Scientific reports*, 8(1), 1-17.
- Paramee, S.; Sookkhee, S.; Sakonwasun, C.; Takuathung, M.N.; Mungkornasawakul, P.; Nimlamool, W.; & Potikanond, S. (2018). Anti-cancer effects of Kaempferia parviflora on ovarian cancer SKOV3 cells. *BMC complementary and alternative medicine*, 18(1), 1-13.
- Ping, Y.; Xu, C.; Xu, L.; Liao, G.; Zhou, Y.; Deng, C.; & Xiao, Y. (2020). Prioritizing gene cascading paths to model colorectal cancer through engineered organoids. *Frontiers in bioengineering and biotechnology*, 8.
- Ren, Y. A.; Mullany, L. K.; Liu, Z.; Herron, A. J.; Wong, K. K.; & Richards, J. S. (2016). Mutant p53 promotes epithelial ovarian cancer by regulating tumor differentiation, metastasis, and responsiveness to steroid hormones. *Cancer research*, 76(8), 2206-2218.
- Sanderson, J.T. (2006). The steroid hormone biosynthesis pathway as a target for endocrine-disrupting chemicals. *Toxicological sciences*, 94(1), 3-21.
- Sanderson, S. M.; Gao, X.; Dai, Z.; & Locasale, J. W. (2019). Methionine metabolism in health and cancer: a nexus of diet and precision medicine. *Nature Reviews Cancer*, 19(11), 625-637.
- Silwal-Pandit, L.; Langerød, A.; & Børresen-Dale, A. L. (2017). TP53 mutations in breast and ovarian cancer. *Cold Spring Harbor perspectives in medicine*, 7(1), a026252.
- Sutton, M. N.; Huang, G. Y.; Liang, X.; Sharma, R.; Reger, A. S.; Mao, W.; ... & Bast, R. C. (2019). DIRAS3-Derived peptide inhibits autophagy in ovarian cancer cells by binding to beclin1. *Cancers*, 11(4), 557.
- Wang, W.; Cheng, H.; Gu, X.; & Yin, X. (2019). The natural flavonoid glycoside vitexin displays preclinical antitumor activity by suppressing NF-κB signaling in nasopharyngeal carcinoma. *OncoTargets and therapy*, 12, 4461.
- Watanabe, T.; Miura, T.; Degawa, Y.; Fujita, Y.; Inoue, M.; Kawaguchi, M.; & Furihata, C. (2010). Comparison of lung cancer cell lines representing four histopathological subtypes with gene expression profiling using quantitative real-time PCR. *Cancer cell international*, 10(1), 1-12.

Yamamoto, J.; Han, Q.; Inubushi, S.; Sugisawa, N.; Hamada, K.; Nishino, H & Hoffman, R. M. (2020). Histone methylation status of H3K4me3 and H3K9me3 under methionine restriction is unstable in methionine-addicted cancer cells, but stable in normal cells. *Biochemical and Biophysical Research Communications*, 533(4), 1034-1038.

Yue, X.; Zhao, Y.; Xu, Y.; Zheng, M.; Feng, Z.; & Hu, W. (2017). Mutant p53 in cancer: accumulation, gain-of-function, and therapy. *Journal of molecular biology*, 429(11), 1595-1606. Zhou, Z.; Sun, B.; Nie, A.; Yu, D.; & Bian, M. (2020). Roles of Aminoacyl-tRNA Synthetases in Cancer. *Frontiers in Cell and Developmental Biology*, 8, 1446.